

4. Поплавська Ю. Використання комп'ютерних засобів на уроках музики в початковій школі / Ю. Поплавська // Мистецтво та освіта. – 2007. – № 3. – С. 41-45.
5. Фіцула М. М. Педагогіка / Фіцула М. М. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
6. Чайковська О. Комп'ютерний практикум у системі початкової музичної освіти музики / Чайковська О. // Рідна школа. – 2001. – № 1. – С. 46-47.
7. Янкул В. А. Можливості та проблеми використання комп'ютера на сучасному уроці музики / Янкул В. А. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – № 2. – С. 21-22.

Маковецька А.С.

студентка;

Цуруль О.А.

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методики навчання

природничо-географічних дисциплін,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Мотивація до навчання – одна із головних умов реалізації навчально-виховного процесу. Вона не тільки сприяє розвитку інтелекту, але і є рушійною силою удосконалення особистості в цілому. Формування в учнів мотивації до навчально-пізнавальної діяльності є однією з головних проблем сучасної школи. Її актуальність обумовлена оновленням змісту навчання, постановою завдань формування у школярів прийомів самостійного набуття знань, розвитку пізнавальних інтересів, життєвих компетенцій та активної життєвої позиції.

Проблема формування мотивації знаходиться на межі навчання й виховання. Це означає, що увага педагогів та психологів повинна бути не тільки спрямована на здійснення учнем навчання але і на те, як і що відбувається у розвитку особистості учня в процесі навчально-пізнавальної діяльності. Проте аналіз шкільної практики свідчить, що сьогодні пересічний учитель і типовий навчальний заклад орієнтовані переважно на підтримування зовнішньої мотивації у вигляді контролю, наказів та вимог. Така практика згубно позначається на внутрішній мотивації, веде до поступового зниження інтересу учнів до навчання. І навчальний предмет «Біологія» не є виключенням.

Актуальність даної проблеми для шкільної практики навчання біології зумовила вибір теми нашого дослідження.

Об'єкт дослідження – навчально-виховний процес з біології в загальноосвітніх навчальних закладах.

Предмет дослідження – методика формування мотивації до вивчення біології в учнів основної школи.

Мета дослідження полягає в дослідженні ефективних форм і видів роботи на уроках біології, орієнтованих на формування в учнів основної школи мотивації до вивчення біології.

Згідно з поставленою метою визначено такі основні завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз психолого-педагогічної, методичної літератури та шкільної практики з проблеми формування мотивації до вивчення біології в учнів основної школи;
2. Охарактеризувати провідні методи та методичні прийоми, що сприяють формуванню в учнів основної школи мотивації до вивчення біології;
3. Розробити інструктивно-методичні матеріали для формування мотивації учнів основної школи до вивчення біології.

Мотивація навчальної діяльності – усі чинники, що обумовлюють прояви навчальної активності: потреби, мету, установки, почуття обов'язку, інтереси [3]. Навчальна мотивація ґрунтується на потребі, яка стимулює пізнавальну активність дитини, її готовність до засвоєння знань. Спонукальна (мотиваційна) складова навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби, мотиви і сенси навчання.

Вивчення мотивації навчання є центральною проблемою дидактики і педагогічної психології. Взаємозалежність зовнішніх і внутрішніх умов розвитку особистості та її мотиваційної сфери досліджували Б.Ананьєв, О. Леонт'єв, В. М'ясіщев, С. Рубінштейн, А. Маркова. Про зміни у розвитку і формуванні мотивації йдеться у роботах В. Вілюнаса, Д. Ельконіна, Г. Костюка, Т. Шамової, С. Занюка та ін. Дослідженню мотиваційного компонента навчальної діяльності учнів та вивченню засобів його формування присвячені роботи Р. Вайсмана, А. Вербицького, В. Шахова, Р. Гуревича, Л. Непомнящої, Т. Платонової, М. Сметанського та ін.

Проблема досліджується методистами-біологами та вчителями: С. Степанкевич, А. Демидовим, С. Середенком, О. Петрук, О. Нікітюк, Г. Опаренюк, С. Петрунчак, Н. Карпиною, О. Біленькою, Г. Яворською, В. Кочубей, Є. Мамчур, Т. Бабійчук, Л. Волошиною та ін.

Формування мотивації навчання можливе тільки у навчальній діяльності. Відповідно до змісту уроку вчитель має спрямувати організацію навчальної діяльності на формування мотиваційного циклу школярів. Мотиваційний цикл складається з ряду етапів: мотивація початку роботи (готовність до роботи), мотивація ходу виконання роботи (включеність, підтримка інтересу, уважність тощо) та мотивація завершення.

Для формування в учнів навчально-пізнавальної мотивації на уроках необхідно:

- використовувати різноманітні форми й методи організації роботи, що враховують суб'єктивний досвід учнів щодо теми, яка розглядається;
- створювати атмосферу зацікавленості кожного учня як у власній роботі, так і в роботі всього класного колективу;
- враховувати, що емоційний виклад матеріалу – запорука результативності уроку;
- стимулювати учнів до використання різноманітних способів виконання завдань на уроці без побоювання помилитися;

- заохочувати прагнення учнів до самостійної роботи, аналізуючи під час уроку різні способи виконання завдань, відзначати та підтримувати всі прояви діяльності, що сприяють досягненню учнями мети;

- створювати педагогічну ситуацію спілкування, що дозволяє кожному учневі, незалежно від ступені його готовності до уроку виявляти ініціативу, самостійність і винахідливість у способах роботи;

- обговорювати з учнями наприкінці уроку не лише те, «що ми дізналися» (що опанували), але й те, що сподобалось (не сподобалось) та чому; що хотіли б виконати ще раз, а що зробити по – іншому;

- під час опитування на уроці (виставлення оцінок) аналізувати не лише правильність (неправильність) відповіді, але і її самостійність, оригінальність, бажання учня шукати та знаходити різноманітні способи виконання завдань;

- оголошуючи домашнє завдання, слід повідомляти не лише його зміст та обсяг, але й давати докладні рекомендації щодо раціональної організації навчальної роботи, яка забезпечить виконання домашнього завдання; працювати над диференціацією завдань.

- на уроці учень повинен бути налаштований на ефективний процес пізнання, мати в цьому особисту зацікавленість, розуміти, що й навіщо він виконуватиме [1].

Аналіз шкільної практики формування мотивації до вивчення біології в учнів основної школи свідчить, що мотивація навчальної діяльності учнів – це окремий етап уроку, проте її доцільно здійснювати на кожному з етапів різними способами – залежно від дидактичної мети й типу уроку [2–4].

Провідними для формування в учнів мотивації є такі методи та методичні прийоми:

- повідомлення учням теоретичної значущості навчального матеріалу;
- практичне спрямування знань та можливість їх застосування у повсякденному житті ;
- створення проблемних ситуацій ;
- постановка близьких і далеких перспектив у навчанні;
- метод здивування;
- навчальні дискусії;
- створення ситуації успіху і зацікавленості;
- пізнавальні ігри;
- виконання творчих завдань (складання кросвордів, загадок, віршів, сенканів).

Високу ефективність мають також такі методичні прийоми: «Здивуй!», «Зацікав!», «Віртуальна подорож», «Літературна скарбничка», включення елементів народної мудрості та біологічних казок, обговорення легенд, виконання вправи «Лови помилку!», «Шифрограма», «Юний дослідник», мозковий штурм, робота в малих групах, дидактична гра «Шпаргалка», демонстрування презентацій та відеофрагментів з подальшим обговоренням та ін.

У межах дослідження ми розробили та апробували інструктивно-методичні матеріали для формування мотивації до вивчення біології в учнів 8 класу. Вони

передбачають поетапне формування мотивації, а саме (розглянемо на прикладі уроку « Загальна характеристика класу Плазуни»):

I-й етап – виникнення мотивації (розповідь);

II-й етап – підкріплення та посилення навчальної мотивації (проблемне навчання, гра «Біологічне лото»);

III-й етап – мотивація завершення (розминка, гра «Хто є хто?»).

Отже, формування мотивації – важлива умова успішної організації навчально-виховного процесу з біології, особливо навчальної діяльності учнів основної школи. Ефект активізації мотиваційної діяльності учнів залежить від педагогічно правильної її організації. Саме тому, якщо форми та методи роботи будуть підібрані вдало, то процес навчання буде цікавим не лише для вчителя, а й для учнів.

Список використаних джерел:

1. Божович Л.І. Проблема розвитку мотиваційної сфери дитини // Вивчення мотивації поведінки дітей та підлітків [Електронний ресурс] / Л.І.Божович – Режим доступу: <http://www.koob.ru/age_psychology> – Загол. з екрану. – Мова рос.
2. Занюк С.С. Мотиваційний тренінг. Формування мотивації учбової діяльності у студентів та старшокласників // Практична психологія та соціальна робота / С.С.Занюк. – 2002. – № 8. – С. 31-42.
3. Мотивація на уроках біології: 8 клас / упоряд. Г.А. Опаренюк. – К.: Редакції газет природничо-матем. циклу, 2012. – 120 с.
4. Нестеренко М.С. Мотиваційний компонент уроку у змісті методичної підготовки учителя біології / М.С. Нестеренко, О.А. Цуруль // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції XXI Каришинські читання [«Методика навчання природничих дисциплін у вищій та середній школах»], (Полтава 29-30 травня 2014 р.). / [за заг. ред. М.В. Гриньової]. – Полтава: Астроя, 2014. – С. 175-177.

Мельник С.В.

студентка,

Науковий керівник: Кириченко І.Л.

*викладач інформатики, спеціаліст II кваліфікаційної категорії,
ВКНЗ «Коростишівський педагогічний коледж імені І.Я. Франка»*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Стрімке та постійне удосконалення інформаційних технологій створює умови для ефективного розвитку сучасного суспільства. Мобільні телефони, телебачення, комп'ютери та Інтернет, розширивши комунікаційні та просторові межі, розкрили нові можливості для спілкування, освіти, праці, відпочинку, творчої самореалізації особистості у будь-якій сфері діяльності.

Інтернет-технології стали природною частиною життя не лише дорослих, а й дітей. Практично для кожного школяра сьогодні є звичним отримання інформації за допомогою пошукових систем, використання електронної пошти,